

ראש השנה
תשפ"ז

גיליון 328

א לעבטיגער יאר

הארט השבת

מאת הרב יהודה צבי שפירא

באור פניך יהלכון

שירת השנה

פֿעמאָני דָּרָךְ פֿֿהד מִתְרַעֵים
הִנֵּה קֶרְבִּים וּבָאִים הִימָּם נוֹרָאִים.

הַנּוֹתֵן בָּיָם דָּרָךְ וּבְמִים נְתִיבִים,
בְּסוֹד 'אֱלֹהִי' גְּלוּמִים וְגִנוּזִים.

צְרוּרֵי חֲבִילוֹת בִּידֵי כָּל אֶחָד עֲטוּפִים,
כָּלִים מְפָלִים שׁוֹנִים עַל שְׂכְמֵיהֶם אֲרוּזִים.

לֹא קֵל הוּא הַמֶּשָּׂא שֶׁל כָּל יָמוֹת הַשָּׁנָה,
בְּאֵי סֵדֶר מְנַחִים תִּקְוָה וְאֶכְזָבָה.

בְּרֵם, אֲוֵרוֹת זְעִירִים בְּדָרָךְ נִצְתָּים,
מִתְעוֹרְרִים מִחֲדָשׁ בְּאַגְדַּת חֲסִידִים.

אֵי שֵׁם בֵּין שְׁמִים וְנָמִים,
שְׂבִיבֵי אֶמֶת בּוֹקְעִים וְעוֹלִים.

מֶה רֵב טוֹבָךְ בְּמִרְוָמִים,
וְכֹה מַעֲשֵׂים הֵם מַעֲשֵׂי אֲבִינֵים.

דָּרָךְ מִצּוֹתֶיךָ אֲרוּזִים – בְּתַחֲנָה מִמְּלָכִים,
אוֹר בְּהִירוֹת הַדָּרָךְ יִבְחִיק בְּכָפְלִים.

אֲחֻנֹּת חֲבָרִים וִידִידִים שֶׁבְּצוֹתָא נּוֹסְעִים,
תּוֹסֶפֶת זְכוּיוֹת מְרַבָּה בְּטָרֵם הַעָרִיב עָרְבִים.

אֲרָכָה מִנִּי יָם הִיא מִסְכַּת דָּרְכִים,
גַּם בְּדָרְכֵי עֲקֻלָּתוֹן כְּמוֹס קֶרֶבֶת אֶלְקִים.

מֶה יָפוּ פֶּעַמְךָ בְּנִעְלִים,
לְהַתְחַלֵּף לִפְנֵי בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

• • •

אֲגִלִּי טַל מֵהוּלִים בְּטָפוֹת גֶּשֶׁמִּים,
הַשֹּׁחַר עוֹלָה בְּרָקְסֵי הַקָּרִים.

בְּאַשְׁמֶרֶת הַבֶּקֶר מְקִדְמִים וּמִשְׁפָּקִים
לְסִלְיחוֹת יֹכֵר בְּרִיתִי בְּהִמָּת תַּחֲנוּנִים.

"אֲשֶׁרִי יוֹשְׁבֵי בִיתְךָ" נִשְׁמַעַת הַזְעָקָה
הַלֵּב מִתְמַלֵּא בְּרַעְדָּה וְאֵימָה.

הִנֵּה קֶרֶב וּבָא סִיּוֹם הַשָּׁנָה,
עַל זֶהֱדָר לְבִשָּׁה.

בֵּין עֶקֶב לְמִישׁוֹר אֲצִים רָצִים מִתְרַגְּשִׁים,
בְּמִדְרוֹן הַתְּלֹל חֲסִידִים גּוֹעֲשִׁים.

שֵׁם בְּצִיּוֹן עַל תְּשׁוּבַת הַשָּׁנָה נִגְאָחִים,
בְּרַגְשֵׁי נֶפֶשׁ כָּל מֶה שְׂמֵצִיק מִשְׁחִיחִים.

בְּאַדְמַת קֹדֶשׁ לְבָקֶע מַחְצוֹת חֲפָצִים,
בִּישְׁעֶשֶׁת מִזְמוּרִים לְקַרֵּעַ שְׁעָרֵי שְׁמִים.

מְזַכְּכִים וְטְהוּרִים מִכָּל סִיג זֶהֱמָה,
לְאַחֵר יוֹדֵי דְבָרִים וְחִרְטָה שֶׁל סוֹף הַשָּׁנָה.

• • •

בְּגִיל וְרַעְדָּה צוֹעֲדִים פּוֹסְעִים,
עַם מִחְזוּרִים בִּידֵיהֶם אֲבוֹת וּבָנִים.

בְּגִדֵי חוֹל בָּיוֹם זֶה מִפְּשִׁילִים,
מִחְלָצוֹת לְבָנִים זִיו וְהוֹד מִפִּיקִים.

ברכת הארת פנים

אור פנים זו, הרבה ברכות והשפעות אצורים בו. די לנו כשנתבונן בתיבות של סיום 'שמונה עשרה', על 'אור פניך': "כי באור פניך; נתת לנו ה' א', תורת חיים, ואהבת חסד. וצדקה, וברכה, ורחמים, וחיים ושלום".

בברכת כהנים, מברכים את עם ישראל: "ישא ה' פניו אליך" שזהו סיום ושלמות כל הברכות, כמובא. בליקוטי מוהר"ן (תורה ל"ז) מובא: ששלמותו של יעקב - של עם ישראל, היא אותה הארת פנים, וזה מה שכתוב: "מבקשי פניך יעקב..." ועוד בדבריו (תורה ב): "כל תפילותינו ובקשתינו על זה שיחזיר את פניו, כמו שכתוב: פנה אלי, וכמו שכתוב: יאר ה' פניו".

הברכות הגנוזים באור הפנים

באור ברוך מאירים לנו דברי מוהר"ן (ליקוטי הלכות גילוח ד א) בעומק ברכת הארת פנים, בכתבו: "כי העיקר הוא הפנים, כי בכל דבר בעולם עיקר הדבר הוא בחינת פנים שלו, כמו אצל האדם עיקר האדם הוא הפנים, כי כל המוח והדעת והדבור, הכל בהפנים, כמו שנאמר: 'חכמת אדם תאיר פניו...' וצריך תמיד לבקש תמיד פני ה', כמו שכתוב (תהלים קה, ד) 'בקשו פניו תמיד'. וכתוב: 'לך אמר לבי בקשו פניו'. וכתוב: 'זה דור דורשיו מבקשי פניך יעקב סלה'..."

וממשיל זאת למלך בשר ודם, כשהמלך נסתר בחדריו, ואין זוכים לראותו זהו הסתר פנים, וכשמגלה עצמו לאנשיו ורואים אותו, זהו הארת פנים, שמראה להם פנים, שהיה נסתר מהם עד הנה.

כמו כן, אצל מלך מלכי המלכים, שאי אפשר לראותו בעיניים גשמיים, ואפילו בעיני השכל, כי אם כל חד כפוס מה דמסער בלביה, כמובא בזוהר, וכשה' יתברך עוזר להאדם ומתנוצץ בדעתו ידיעת אמיתותו, זהו: הארת פנים, ועל זה אנו מבקשים תמיד: "יאר פניו אתנו סלה". "האירה פניך על עבדך". "פניך האר בעבדך". כי זה העיקר שזוכים להארת פני ה', שיאיר בדעתו אמיתת אלקותו, שזה אור הפנים.

נדע להעריך כראוי הקרבה המיוחדת המופיעה בימים אלו, ימים של אהבה, של הארת פנים, שהתחיל מחודש 'אלול' - 'אני ל'ודי ו'ודי ל'. ימים שהמלך קרוב אלינו בזיו פניו והדרת קדשו. נצל זאת!

שְׁתַּחֲוֶה עֲלֵינוּ

שְׁנֵה מוֹבָה וּמִתּוֹקָה !

עומדים אנו בימי הרת עולם, ימים של הארת פנים, עת וזמן של המלכת המלך הקב"ה. יום גנוסיה דמלכא – שהמלך משפיע אהבה וחסד לבני מלכותו.

ימי הרת עולם אלו, ימים של קירבה לה', כמו שדרשו חכמינו (ר"ה יח.) על הפסוק: "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב", שבכוח התשובה נהיים קרוב להקב"ה, שזהו בעצם עיקר ושורש התשובה, כדברי הרמב"ם: שעד שעשה תשובה, הוא היה מרוחק, ועכשיו הוא קרוב ורצוי לפניו יתברך.

ובליקוטי מוהר"ן (תורה ל"ה) שעיקר התשובה היא להשיב את הדבר למקום שניטל משם, לחזור לשרשו, לכור מחצבתו, לזיו פניו יתברך. וזוהי סגולתה בעצם של אותם הרגעים שאנו חיים אותם כעת בזמן זה, זמן של תשובה. זמן של קירבה וסמיכות אליו יתברך, בהארת פניו.

פנים חדשות

ובעומק הדברים בכתבי האר"י: דכל עבודתנו בימים אלו הוא בענין 'נסירת המלכות, מבחינת אחר באחור', ולייחדה שוב: 'פנים בפנים'.

בראש השנה יום הראשון של עשרת ימי תשובה, שצריכים להמשיך דרכי התשובה, צריכים לסלק המוחין שמקודם, שזהו הפלת דורמיטא ושינה, כמובא. שמסלקים המוחין, וזוכים למוחין גבוהים ביותר, מוחין של פנים וקדם'. (ליקוטי הלכות).

באור פניך יהלכון

הארת פנים זו, מתגלה ביותר ב"תקיעת שופר" מרעים לפני המלך בקול שופר, וממליכים אותו בקול תרועה. וכך מוסברים הדברים בהלכותו של רבי נתן (ליק"ה ר"ה ה): עיקר המתקת הדין הוא בכך, שהופכים את ה'זמן' שאחזינו מבחינת 'דינים', 'למעלה מהזמן', למקומו של עולם ששם הכל 'רחמים'.

בהתעוררות השינה שנעשה ע"י 'שופר' – מעלים את ה'זמן' 'למעלה מהזמן' שאין שם דינים. וזהו התאדמות פני התוקע כמובא, קירון 'אור הפנים', קרני הוד של משה, שמשם נמשכים רחמים וחסדים. בסיום תקיעות דמיושב (שאלו עיקר התקיעות דאורייתא), אנו מבטאים זאת בפסוק: "אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון", כי על כן מתהלכים אנו באור פני עליון, בעידן מרומם זו.

ואנכי הסתר אסתיר פני

רוצים לדעת את ההבדל העמוק בין 'הארת פנים' ל'הסתר פנים', יש לנו להתבונן בדברי חכמינו (מגילה לא:): "תניא רבי שמעון בן אלעזר אומר: עזרא תקן להן לישראל שהיו קורין קללות שב'משנה תורה' קודם ראש השנה. מאי טעמיה? כדי שתכלה השנה וקללותיה". פרשת נצבים כתובים בה קללות, ולכן פרשה זו נקראת לפני ראש השנה דווקא.

אך בפרשה אחריה "וילך" שנקראת "פרשת התשובה", יש פסוק שעליו אמרו חז"ל (בראשית רבא פ"ב): "אין לך שעה קשה כאותה שעה שכתב בה: "ואנכי הסתר אסתיר פני בעת ההיא". הסתר פנים - הקללה הקשה ביותר, ולהפך מידה טובה מרובה, הארת פנים. ועוד יותר; הארת פנים של ראש השנה.

המשך שירת השנה

רוצעים וזוחלים עם דמדומי חמה
מנחה אחרונה של השנה העבר עלינו לטובה.

משתתפי הקבוצה לא לקפו זועקים,
"פתח שערי שמים" פרנצים נעלים.

אחרית שנה בראשית נקללים,
עבר ועתיד בתקנה נמקלים.

קתר מלוכה ברטט ממליכים,
שעשועי מרומים בוקעים מ"עיר הגעגועים".

...

אוצרות מלאים במטמונים,
שכיות פלי חמדה מלאים וגדושים.

אצורים וגנוזים בחלקת בית החיים,
ברנבי ציונו אשר בעפרים נעלים.

צידה ותקנה שם בנמצא לקבוצת כמהים
תשובה ל"מה נאכל בברכות הימים".

ה"זכרנו לחיים" שפזמים אלו נזכרים ונעשים,
בכוחו של צדיק - בתפלה נעלים.

רנעי השנה החדשה כאן החלה,
שנה טובה ומתוקה בכוך שן שמחה.

שנה שטרם הייתה בבריאח באה הבשורה,
דקא אין שנה דומה לחברתה.

זכרתי לך חסד נעוריד בוקעת הקריאה,
אהבת כלולותיך בארץ לא זרועה...

...

כלים מכלים שונים,
הם אלו שדרכם החסדים נאצלים.

רצונים, אומר ודברים,
ודונים תחנות ופיוסים.

פוחו וזכותו של צדיק למתאמצים,
חיים טובים לחפצים בחיים.

ציונו הקדוש, קדש קדשים,
שערי לא ננעלו גם מפני רחוקים.

לא עת החשות,
לא זמן הרפות.

ימי הוד אלו כבי-הלולא,
חטף ונאל חטף ושתה שיננא.

ענות רצון בינעף חולפים,
בל נמירם בבלבולי דריכים.

אל תחרש ואל תשקט,
הרמה קולך בתפלות ובזמרות.

בין אנשי התקנה בחלקת השדה באמן,
צידה לדרך נאגר לעמוד איתן.

נשכיל כל זאת בחכמה לנצל,
כראוי וכנאות להתפלל.

נשוב למעוננו עם נפש כבוסה וטהורה,
ושנת תשפ"ז גיענו לטובה ולברכה...

סיפורים מאירים

סיפורי חג במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו ז"ל

נסע לאומן ונשאר בעבודתו

היה זה ר' יצחק בנו של מוהר"ן שביא היה מחזקו תדיר דרך המכתבים הנפלאים ששלח לו מלאים בדיבורי חזיון, והיו אצלו כמים קרים על נפש עייפה.

סניף הדואר שניהל ר' יצחק לפרנסתו, נוהל בהנהלת יהודי בשם ר' יוסל הוזהר, אחד מנגידי קהילת טולשין, אשר קשר קשרים טובים עם השלטונות. ר' יוסל שבת פעם אחת אצל רבינו ולכן לא היה נגוע במגיפת ההתנגדות הקשה שהשתוללה בעירו.

מקומו של ר' יצחק בבית הדואר בטוח היה, כל עוד מצב ההתנגדות כנגד מוהר"ן לא היה חמור במיוחד, אולם, לנוכח התפרצות המאבק נגד מוהר"ן בשנת תקצ"ו, דרשו המתנגדים מר' יוסל לפטר את ר' יצחק מעבודתו.

בהתקרב ראש השנה, ידעו המתנגדים מהעיר טולשין, כי עתה תגיע שעת המבחן האמיתית: אם ר' יצחק יסע לאומן, אז לא תהיה לר' יוסל אפשרות אחרת אלא לסלקו ממשרתו.

ר' יצחק שחשש מכך שאל את אביו איך להתנהג. באופן כללי כבר הורה לו אביו, שיעמוד בערב ראש השנה אפילו מרחוק – היכן שניתן להשקיף על הציון ויאמר שם את התקון הכללי, ובראש השנה יתפלל אפילו בפאליש של בית הכנסת, העיקר שתהיה באומן.

אולם בראש השנה של שנה זו, שהמחלוקת הייתה בשיאה, וכל פרנסתו של ר' יצחק הייתה תלויה בה, רצה לשמוע את חוות דעתו של אביו בפרטיות.

מוהר"ן השיבו בלשון שאינה משתמעת לשתי פנים: ראש השנה באומן עולה על הכל!! חייבים לקיים במסירות נפש רצונו של רבינו לבא ולהשתתף עם כל אנ"ש בקיבוץ, והי טוב בעיניו יעשה! ר' יצחק קיבל את עצת אביו ונסע לאומן במסירות נפש.

אחרי ראש השנה הבין ר' יצחק שלא יוכל לשוב למקום פרנסתו. בטוח היה שיפטר אותו מעבודתו עקב לחץ הכבד של המתנגדים על ר' יוסל. מצד שני, הייתה גם אשתו מתנגדת מאוד לחסידות... עתה עם שוב מאומן, ואיבוד פרנסתו הקבועה – ידע כי לא יוכל עוד לסבול את קנטורי אשתו, שתמרר את חייו ביתר שאת.

ר' יצחק חשב, אפוא, לעזוב את ביתו ואת מקום עבודתו ולפרוש לגמרי מהעולם הגשמי, להשקיע עצמו כל כולו בעבודת ה', כאשר נע ונד יהיה בין ריכוזי אנשי שלומנו ברחבי אוקראינה. הוא אך שאל את אביו להיכן יסע ראשונה.

להפתעתו השיבו אביו: "שוב לטולשין ופנה ישירות לביתך, ואשתך כי תחל בטענותיה וצעקותיה, אל תענה לה דבר, ותקבל על עצמך את אומנות השתיקה. אולם כשתפריע לך מאיזה עסק שתעסוק בביתך אל תפחד ממנה אלא תמשיך בעסקך... ובאשר לפרנסתך אל תירא כלל וכלל, כי יד ה' רב להושיע להמציא לך את פרנסתך בכבוד".

ואמנם, כשר' יצחק חזר לטולשין, אירע כפי שמוהר"ן ציפה מראש, אשתו צעקה עליו, אולם הוא שתק. כל מה שניסה לעשות בבית, עכבה בעדו והפריעה לו, אבל הוא המשיך בשלו מבלי לשים לב אליה, הדבר השפיע במעט לרכך במעט את חרונו.

באשר לתפקידו בדואר, היה ר' יצחק משוכנע שאין לו יותר בשל מה ללכת, כי בוודאי לא ייתן לו בעל הבית לדרוך על סף בית הדואר. אולם למרבת הפלא, ימים מספר לאחר שחזר מאומן, פגש בר' יוסל מעבירו, ברחוב. ר' יוסל הופתע לראותו ושאל אותו מדוע לא חזר לעבודתו... כשר' יצחק השיב לפניו את רחשי לבו, אמר לו: "אל תירא ואל תחת, שוב אל הפאסט, והכל כמקודם".

בערב יום הכיפורים, בעת כל אדם מחשב חשבון נפשו, חשה אף אשתו של ר' יצחק בייסורי מצפון על עונותיה את בעלה החשוב. היא ביקשה איפוא את מחילתו.

ר' יצחק שב לעבודתו כמקודם, והכל על מקומו בא בשלום. מוהר"ן אמר פעם בבדיחותא: "הצלחה היא לאנשי שלומנו שיום כיפור חל מיד אחרי ראש השנה, בכדי שכולם יוכלו להשלים ביניהם לאחר שחוזרים מאומן..."

הבעל תפילה שהתפלל שחרית ומוסף של ראש השנה

רבינו קרא פעם בערב ראש השנה לרבי עירא מיאס ואמר לו "לך לרבי חייקל שהיה הבעל תפילה אצל רבינו - ולמד ממנו נוסח ותתפלל מחר לפני העמוד תפלת שחרית", ועשה כן. למחרת נגש אל רבינו ואמר לו שאינו יודע עדיין היטב את הנוסח, אמר לו רבינו בכל זאת תתפלל וגש לעמוד, וכן עשה, אך מחמת שלא ידע היטב הנוסח בכה כל התפלה, ולא התפלל היטב בנוסח, כי לא היה לו זמן מספיק להתלמד.

אחר כך, לפני התקיעות של ראש השנה את מוהר"ן לומר לו שייגש להתפלל גם מוסף, והוא היה אז במקווה שהלך לטבול לפני התקיעות. ונגש להתפלל אף על פי שלא הכין עצמו כלל לזה, וכל התפילה התפלל בבכיות נוראות.

אחר התפילה טפח לו רבינו על כתפו, ואמר לו "עשית טוב" "האסט גוט גימאכט", והזמינו רבינו שיבוא אליו לקידוש, כי כן היה נוהג לקרוא אליו את הבעל שחרית ומוסף לקידוש, ואמר לו באמצע הקידוש, הרי לך מגיע פעמים קידוש...

כל זה סיפר רבי עירא בעצמו לרבי נחמן מטולטשין!

מן הספר מהא ישיב העתידים | מוהר"ם וזוכים בדין

ילדים יקרים! נמצאים אנו בימי ראש השנה הקדושים, בהם אנו נכנסים למשפט ודין על מעשנו, ימים שמרבים בתפלות, בזכויות, בסימנים טובים, הלל בכדי שנוצח בדין.

כתוב בספרים הקדושים, שהזכויות הגדולות לזכות ביום הדין במשפט - הוא בהשתדלות יתרה באהבת חברים ובמדות טובות, כי בדרך שאדם מתנהג - מתנהגים עמו מן השמים.

וכבר אמרו חכמינו: על הנעלבים ואינם עונים שנמחלים להם כל עונותיהם. וכמו שכתוב בלקוטי מוהר"ן: שעקר התשובה הוא פנישמע בזיונו וידם וישתק.

בעיר טעפליק היה גר עני מרוד מאד, שעסק במלאכת כריכת ספרים. לרב עניו היה בא בגלל מטעפליק לאומן בכל ערב ראש-חדש, שהוא כשלישים וחמשה קילומטר, ולאחר שהשתטח על ציון רבנו וסים את תפלתו, חזר רגלי לביתו, וכך נהג מדי חדש.

בראש-השנה היה יושב סמוך לחזן רבי נחמן מנמירוב, והיה גונח בתפלתו, אף שלא ידע היטב את הנוסח והגנון של התפלה, והוא חשב שמשמע בך לחזן - אף שזאת הייתה הפרעה גדולה. וכשרצו להעיר לו על כך - לא נתן להם את החזן, כי ידע שהוא עושה לשם שמים.

אכן סופר זה מלמדנו כמה יש לתור זולת - גם אם זה מפריע לנו, ובקצרת השם בזכות שאנו נותר יתרו לנו משמים, ונזכה לשנה טובה ומתוקה.

זוית ראיה <<

זוית שליך
במצולות ים
כל השאתם
זה החודמנות
לעזוב
ולהשליך את
הצער והמעיק
ולהתחיל
התחלה
חדשה!